

Sonora Latina: l'orquestra balladora

Des de fa uns anys, una de les formacions de salsa més importants de tot l'estat espanyol té el seu domicili fiscal a València.

Cap dels amants d'aquesta música de la festa i el sabor, quan enumeren la nòmina de grups de vena afrocubana a destacar, no es deixaria de banda noms com El Combo Belga, Caco Senante o Pernil Latino, i entre ells podria incloure, amb grata satisfacció, la valenciana Sonora Latina. Aquesta banda d'orgull local, de sonoritat contundent i clàssica en el gènere, ha fet una bona temporada enguany, sobretot fora de casa, com ja resulta natural per a les formacions musicals del territori. Manolo Genovés, cantant i activista principal de la Sonora, ens parla d'això i de l'últim disc, que també és el primer: *Bailadero*, el qual han presentat al llarg de l'estiu i la tardor, en qualsevol revetlla municipal i allà on els han reclamat.

- ¿Com un grup valencià, amb música bàsicament del planter local, aconsegueix un so tan autènticament afrocubà?

- La veritat és que això és una cosa que encara estem tots assumint. Quan fem el disc, sabem que la cosa podia sonar bé. La sorpresa ha estat que inclús ens han arribat a retraure que sona massa, massa clàssic. Però, en fi, nosaltres estem contents; en un primer treball no era qüestió de posar temes d'inspiració pròpia, i quan fas versions d'una altra gent, corres aquest risc, el d'acabar fent bones imitacions.

- ¿Les orquestres de salsa realment són tan complicades d'organitzar i de portar endavant?

- La cosa és complicada perquè són molts músics; per tal que sone bé s'ha de dur una

formació gran. També es pot portar un sextet, però ja s'entra en una altra línia, la del latin-jazz. La salsa, d'entrada ja ha de portar tres persones davant a cantar, tres percussionistes bàsics i, de metall, com més sucre més dolç, però per a una sonora tres trompetes són ineludibles.

- Vosaltres, menys de deu músics no n'heu portat mai.

- No, mai. Sempre hem estat onze com a formació bàsica, i de vegades hem reforçat amb més metall.

- ¿I això és molt difícil de coordinar?

- Si, de coordinar també, però el que és difícil realment és de vendre, perquè una formació tan gran resulta cara i no tots els pobles s'ho poden pagar per a una festa.

- Sent que la salsa ja no estava tan de moda. ¿Com se us va ocórrer la idea de muntar un grup l'any 85?

- Semblava que anava molt de baixa, però després d'uns anys sembla que estem assistint a una mena de ressorgiment, ja només de la salsa sinó també de les músiques de tipus ètnic, amb marca d'origen, fugint del món anglosaxó.

La salsa no és una qüestió de moda sinó que té una gran força d'atracció, que t'enganxa perquè és també una forma de viure, de divertir-se, tota una forma de cultura com és una altra el *rock'n'roll*.

- A Catalunya sembla que hi ha una tradició més gran d'incloure la salsa en festes majors que no al País Valencià.

- A València hi ha tradició quant a públic, encara que les entitats ho tenen pràcticament oblidat. Però el públic sempre

respon molt bé, acudeix molta gent a les actuacions i s'ho passa molt bé.

- Amb tants instrumentistes de vent que hi ha en aquest país, ¿com és que no es veu més beneficiada la formació d'orquestres d'aquest tipus?

- La veritat és que no hi ha una gran afició entre els músics valencians per la salsa i crec que és per aquest motiu que no s'han ficat mai en aquest tinglado, perquè sinó, s'enganxarien de seguida. D'altra banda, hi ha el tema que les empreses discogràfiques en general no han apostat per aquest tipus de música i això no pot afavorir la formació de més bandes. Si no hi ha alguna promoció, no hi ha res a fer. Nosaltres, per exemple, acabem de traure només mil còpies del *Bailadero* en Manzana, que és l'única editora específicament de salsa que hi ha en tot l'estat, i pràcticament les hem hagut de vendre nosaltres mateixos.

- ¿No creus que s'ha sofert una espècie de borrarxera amb el rock que ha marginat les altres músiques de consum popular?

- El *rock'n'roll* i el *pop*, han experimentat una gran boom d'uns pocs anys ençà. De fet, jo mateix vaig fer *rock* quan tenia divuit anys; era bateria d'un grup d'ací de València, i ens han corregut a pedrades allà on anàvem. T'estic parlant només de fa deu o dotze anys, quan anàvem amunt i avall fent *rock'n'roll* i no ens volien enlloc. Avui dia pràcticament qualsevol grup novell pot gravar un disc i actuar en qualsevol sala.

- Tornant al tema del disc, ¿d'on vénen les vostres in-

fluències més importants?

- Nosaltres, en salsa, sempre parlem d'abans de Fania i després de Fania, que va significar un boom entre els anys 60 i 70. Nosaltres ens identifiquem més amb la línia després de Fania per qüestions d'occidentalitat. Entenem la salsa des del punt de vista d'occident; una salsa amb influències jazzístiques, ja més elaborada, a l'estil nord-americà, la que fan bandes com Barreto, la Fania All Stars o la Sonora Poncena, que són grups d'origen llatí llançats des de Nord-amèrica. Després busquem de fer una salsa de carrer, de festa i ball, no de concert. Estem per la salsa comercial perquè ja està prou difícil la subsistència d'aquesta música sense que vulguem fer un estil més complex o virtuós. Els temes de *Bailadero* quasi tots són versions d'un repertori ja tradicional, i que la Sonora Latina toca de fa temps.

- ¿Per al proper disc porteu idea de fer temes propis?

- Sí. Ja estem en això. Precisament acabem de fer unes lletres per al pròxim disc en el qual volem introduir almenys tres o quatre peces de producció pròpia, tocant temes més acostats a les nostres vivències quotidianes. Després de portar uns anys practicant aquesta música, ja la coneixem millor i ens podem atrevir; perquè cal no oblidar que no és una música nostra del tot, sinó una música tradicional d'uns països llatinoamericans que primer de tot s'ha d'aprendre per tal de dominar-la, i després provar d'afegir uns elements d'estil personal.

Toni Torregrassa